

אריה עיסין

"ארקה האלן"

תאריך לידה: י"ט באדר תרפ"ו (1926).

תאריך נפילה: 10.7.1948

תוכן עניינים

<u>עמוד</u>	<u>עמוד</u>
1	98
3-4	שנות הילדות-נעורים
5-10	הקרה
11-14	תמונות
15	היום-46 שנה לאחר מכן
16	סיכום: חוות דעתי האישית

שנות הילדות-הנעורים

אריה (ארק'ה) איסינ נולד בראשון לציון. הוא למד בבית הספר היסודי "חביב", ובזמן לימודיו היה פעיל ב"מכבי צעיר" וב"מכבי". הוא עסק בכל תחומי הספורט: כדורגל, כדורסל, כדוריד, הוקי-שדה, טניס-שולחן, טניס ועוד. בתור נער ניאן בחצוצרה בתזמורת "מכבי", ומאיל צעיר היה חבר בהגנה (13-14).

ארק'ה החל ללמד בתיכון, אך לא סיימ אותו מפני שהחל ללמוד ולעבוד במכונאות ובמסגרות. באותה תקופה הוא התמסר בעיקר לכדורגל ושיחק במכבי ראשון לציון ולאחר מכן במכבי ת"א. אח"כ שיחק בנבחרת מכבי ארץ ישראל מחוץ למדינה. כאשר הוא התאיים לצבא פרצה מלחמת השחרור, ו-3 חודשים לאחר קום המדינה הוא נפל בקרב.

אריה איסינ בתזמורת
מכבי ראשון לציון ביום
נטיעת אן הנדיב 20.1.46

אריה איסינ במדי מכבי ראשון לציון
כדורגל.

ארק'ה איסין

נבחרת ראשון
לציון, ובתוכה

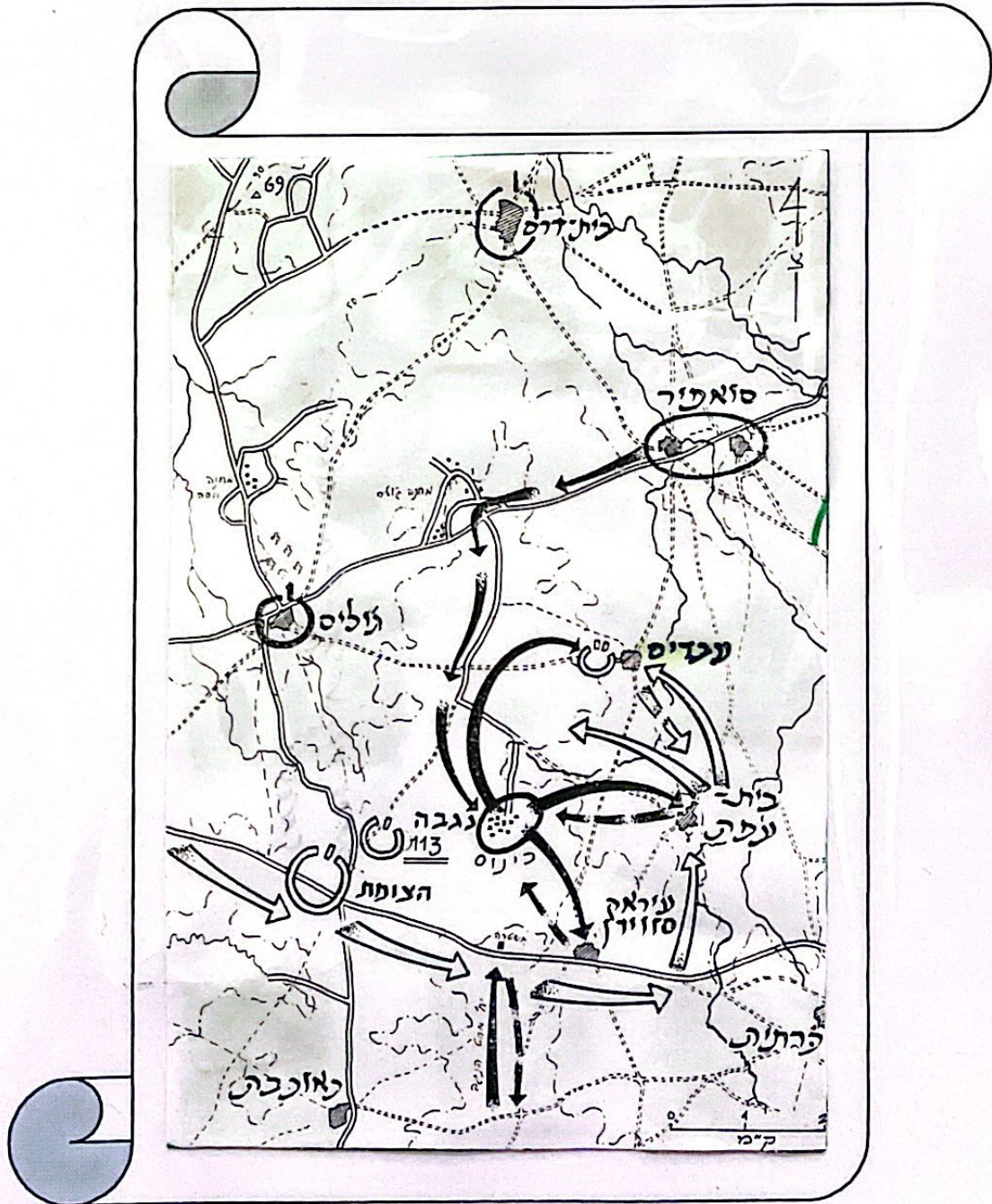

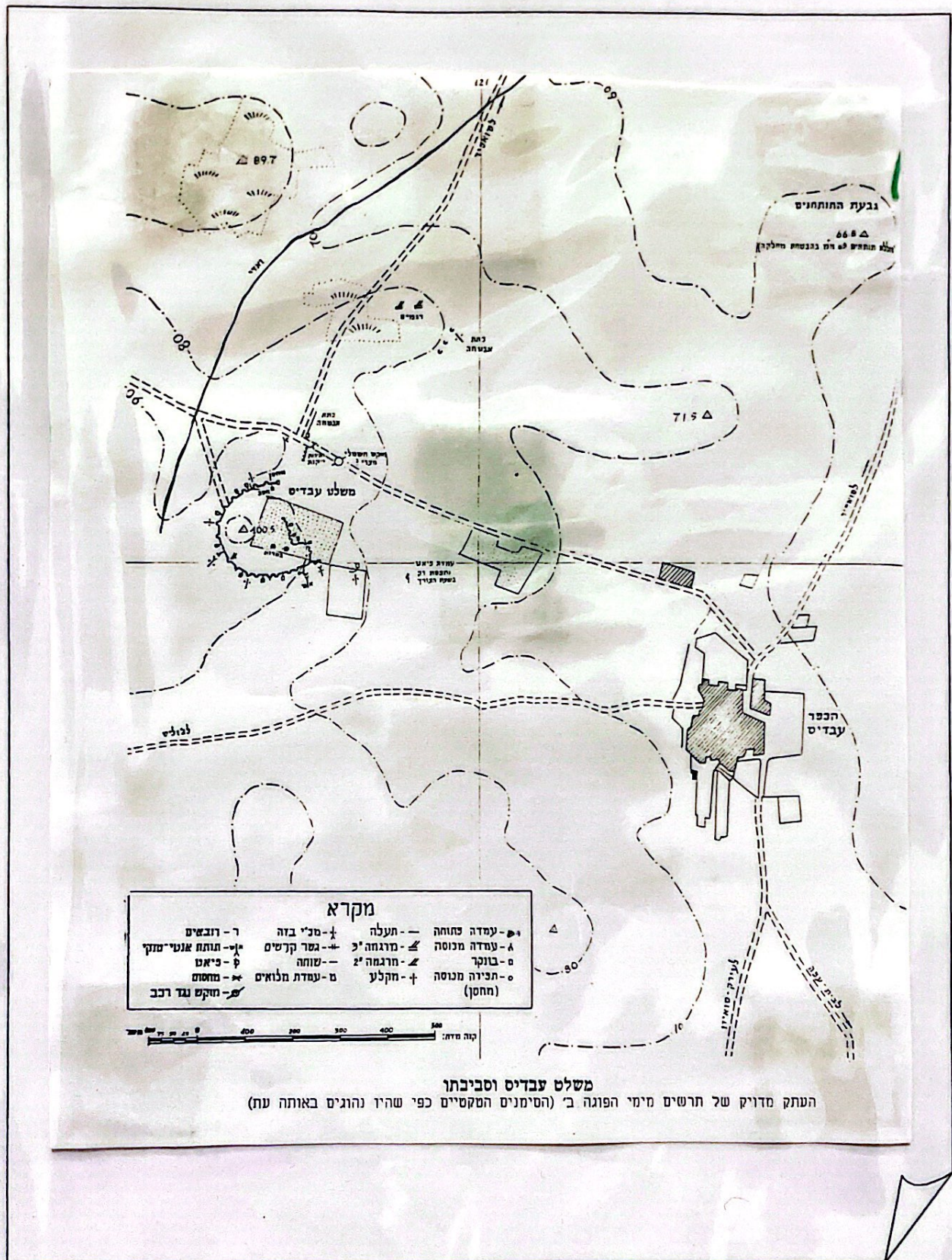
נבחרת ראשון לציון: מימין לשמאל - כורעים: זילברמן, טביב, רוט,
חודורוב, אברוב, צומדים: גיסין, עוזרי, הוהנברגר, מיסמן, גד, רוזנבלום

הקרה על הגנת וואלה-עצירת הפולש
המצרי בצדדו אחר-אויב ואמריקני הארץ
 (מתוך הספר "חטיבת אבצתי כנאד הפולש המצרי")

מפה כללית של אזור הקרבות

ה'מ"ט 9-10 ג'יול': שתי ימאות ארוכות

היו אלו שתי הימאות המכריעות ביותר בקרב להטנה על דרום הארץ.
שתי ימאות שסנו את אורל המלחמה, והצבא המצרי נצטר ונהדף
סופית.

מתוך סיכום הפעילות החטיבתית יום ה-10 ג'יול': הצלחה הדרומית
בנאפה- האויב לחץ על נאפה באש מכיוון משלט 113 ומכיוון בית-עפה.
כן הופלץ המשק מתותחנים והופצץ מאוורירנים. סמוך לחשיכה נפגעו
שתי בארות מים.

משלט טיבצ'יס: האויב התקיף קשה את המשלט במשך היום (לאחר שנכבש
צ"י כוחותינו יום קודם בצמח רב). נצרכו שתי התקפות של האויב על
המשלט, בכוח של שתי פלוגות כל אחת ובסיוע שריון, ארטילריה
ואויריה. תגבורת האויב נראה במשך כל זמן ההתקפה על כביש
"מגידל פלוגיה". ההתקפות נהדפו, באבדות גדולות לאויב.
אבדותינו: 9 הרוגים ו-50 פצועים.

בקרב המכריע הזה, בין ההרוגים היה ארקה גיסין ז"ל, ובק עלה
בארלו להשתתף, וליפול בקרב המכריע הזה.

פרטים על הקרב: מתוך הספרי הנ"ל הפרק-י"ט הטבלה

הטיבצ'יס" (ט"א' 269-264) מספרים: חיים ז"ל, הקשר מפלוגה א'
לדוד 52, אורי אגנרי (בספרו "הגדות פלשת") ואחרים.

יומם הגדול בעבדיס

חיים ל ב ה, הקשר מפלוגה א' בגדוד "2", מספר י:

הרבה לא נחנו מאז נסוגנו מבית-עפה ושוב הוטלה עלינו משיכה קשה. בבואנו
לעבדיס, התחלנו מיד להתחפר בכלים המעטים שעמדו לרשותנו, כי ידענו כבר שבשרנו,
כי, ויעה חוסכת דם.

עבדנו כל הלילה ולא עצמנו עין. בשעה 07.30 החלו פועלים ויקרטים, מכיוון הכפר
עבדיס. מיד לאחר-כך נתכבדנו במטר של פגזי תותחים 25 ליטר, מכיוון מערב. צמידות
אש התותחים לאש הויקרטים עוררה בנו מחשבה, שהאויב נעזר באש המקלעים לסיווח
תותחיו. אש התותחים, אשר גיששה בתחילה, נעשתה מדויקת וחזקה מרגע לרגע:
היא, חרשה את המשלט, כרתה את עציו, עקרה את גפניו ופגעה באנשיו.
ב-10.30, לאחר שלוש שעות של הפגזה, החלה הסתערות האויב. בראש נעו

• עדות זו הושלמה בחלקיה ע"י המ"ם אלדובי וצ"צ.

סנקים, משוריינים וחלים, שהיו פרושים בשלוש קבוצות ומאחוריהם צעדו שתי פלוגות רגלים. כשהגיעו לסווח של 300 מטרים מן המשלט עצרו במקום, ממנו שלטו יפה על תעלת הקשר העיקרית, שהיתה בלתי מושלמת ועברה על פסגתו של רכס הגבעה.

חיילי האויב עברו עתה על פני השריון והמשיכו בהתקדמות לעבר המשלט, כשהם מסתיעים באש המשוריינים, המק"בים ועשן סמך. אך בהגיעם כדי 100—200 מטר מעמדות המגינים, קיבלו מכת-אש מידי אנשינו ונסוגו אחור, בהשאירם אחריהם מספר רב של נפגעים. נסיונות נוספים שעשו ושנמשכו עד לשעות הצהריים, הסתיימו באותה צורה עצמה. אבידותינו אף הן היו ניכרות, כן חדלו מקלעינו מפעול ותחמושתנו החלה אזלת. משפסקו הסתערויות האויב גברה שוב, בשעות הצהריים, ההפגזה. צרורות של 12 פגזים החלו לקרקר את אדמת המשלט והגבעה הפכה לתוהו ובוהו. דב אלדובי, מפקד הפלוגה, היה בין הנפגעים: — הוא נפצע בשכמו שעה שהתרומם מתוך החפירה. החובשים, שהצטיינו במיוחד, השו לעברו. הם עבדו במסירות ובחירוף-נפש בלתי רגיל. לאחר שאלדובי נאסף, נשאיתי בעמדת הפיקוד לבדי, עד שהצטרף אלי הסמ"פ צ'יצ', שהגיע לעמדה על-מנת לקבל את הפיקוד.

בשלב זה הכניס האויב לפעולה גם את מטוסיו ששלטו באויר שלטון ללא מצרים. אחד ממטוסים אלה הצליח, בפגיעה ישירה, להוציא מכלל שימוש את צוות הבאזה (מגדוד 4) ואת צוות הפיאט, שהוצבו לעבר הדרך העולה מעבדים הכפר. פגיעות נוספות, של מטוסים אלה, שבאו בזוגות, גלים גלים, הביאו לדילול נוסף בשורותינו. לבקשתנו לעזרה ותגבורת, שלח אלינו המטה את הג'יפים של גדוד 4, אנשיהם חירפו נפשם בדרך, אך הגיעו למשלט.

ממשיך ומספר אורי אבנרי...:

בבואנו למשלט נראה לנו שהזועה מגיעה לשיאה. יצור פרוע, מלוכלך ומכוסה כתמי דם, קופץ מתוך אחת השוחות. אין הוא דומה עוד לבן-אדם. דומה הוא לחיית-טרף פצועה, הנאבקת על חייה. הוא מחליף מלים ספורות עם אשר אש-רוב. הלה מחליט, ששני מקלעים יורדו מן הג'יפים ויוכנסו לעמדות.

משמעות הפקודה היא, שהמצב קרוב ליאוש. למדנו, שחוק הוא לאנשי הג'יפים לא לרדת מן המכוניות בכל מחיר. מסתכלים אנו איש בפני רעהו. ראובן יורד מן הג'יפ האחד. דוד ואנוכי יורדים מן הג'יפ השני. הג'יפים אינם יכולים להתמהמה כאן. בהרעשה זו בטוח אבדנם. מעמיסים עליהם פצועים והרוגים והם נעלמים בדהרה. נשארונו שלושה במקום. עלינו להגיע לעמדות הקדמיות. — — —

אני בוחר לי עמדה ונכנס אליה עם דוד. במחפורת רובצים עתה ששה בני אדם. בגיאדס? הם פרוצים ומלוכלכים, עיניהם אדומות ומאובקות, הם חדלו מזמן לחשוב, לרעוב ולהיות צמאים. ארבעה מהם פצועים, שנחבשו תחבושות ארעיות. שני האחרים מחזיקים ברובים. המקלע יצא מכלל פעולה.

דוד מציב את המקלע שלנו ויורה צרור. מיד עפים מסביב הכדורים. המקלע נשטט מידי ומתכסה עפר. הוא יצא מכלל שימוש.

• בתעלה זו נפגעו רבים כתוצאה מאישם האנפילדית של שריוני האויב.
• בספרו בשדות פלשת.

אני מתכופף, מושך את המקלע לתוך השוחה ומנסה לנקותו. ידי רועדות. אני מציב אותו שנית ומנסה לירות. אינו פועל.

במשך כל אותו זמן שורקים, מצפצפים, מוכזבים וצוחים פגזים, פצצות וכדורים. האויר כאילו חי, כאילו רועד. עשן סמיך ותמרות עפר מכסים את המשלט כולו. ובתוך ההמולה הזאת חיים ונושמים בני-אדם. עוד קיים משהו הדומה לפיקוד. כל כמה דקות אני שומע קולות הצועקים מעמדה לעמדה — יוסף, קח את הפיקוד! ועוד לפני שהספיק משהו לחבוש את המפקד הקודם נשמעת שריקה, מתפוצץ פגז, מושלכים רגבי אדמה השמימה וקולו של יוסף צועק — שמואל, קח את הפיקוד!

במיוחד סבל האגף השמאלי הקיצוני (צפון-מזרח) במשלט. מספר על-כך מאיר נידרמן:

באגף הקיצוני-השמאלי היינו שבעה אנשים עם מקלע ומרגמה. משימתנו היתה, לעמוד בפני איום של שבעה טנקים ומשוריינים. הניסו להתקרב דוקא לאגף שלנו. אנשינו היו גבוהים, חלק חשב שכדאי לסגת. הללו היו בטוחים, שלא נעמד בפני כל זה. אף על פי כן ריתק אותם לעמדותיהם — רצונם העז של האחרים. כולנו היינו צמאים למים ועייפים ולא היה איש שיחליפנו. חברי שהיה לידי, ביקש ממני לתת לו מימיה רק כדי להרטיב את שפתיו. סירבתי מחשש, שמא נודקק לה במקרה דחוף יותר. אחרי מספר דקות פלח כדור את מימיתי והמים גולו החוצה — ואז הצטרפתי על סירובי...

לפתע גיליתי, שראשוני הטנקים הגיעו לטווח של 100 מ' מעמדתנו. הם פתחו מיד באש אימה שחיסלה את מרבית כיתתנו: מי הרוג ומי פצוע. מצבנו היה ככל רע, תחמושת היתה אמנם בעמדה, אבל לא היה מי שישהמש בה. היינו אובדי עצות. דומה היה לנו, כי שוב לא נחזיק מעמד. הדענו לפיקוד על המצב.

חיים לבה ממשיך בסיפור:

בשעה 16.00, בערך, התקשרנו עם המטה ודרשנו להחליפנו באופן דחוף. הודענו כי בצורה כזאת, שעה שרק שלושים מתוך אנשי הפלוגה מסוגלים להחזיק בנשק, לא נוכל להחזיק מעמד זמן רב מול הכוחות העדיפים של האויב. קיבלנו תשובה מן המטה, כי מחלקה מפלוגה ב' מגדודנו, גדוד 2, יוצאת אלינו.

לא עבר זמן רב והתגבורת הגיעה. היא החלה עולה כיתות כיתות על אף ההפגזה הקטלנית. אולם גם הפגיעות בה לא איחרו לבוא.

זכריה צברי, מאנשי התגבורת, מספר:

שעה שהיינו יושבים בגור-אל-כריה, הגיעה פקודה לצאת לדרום. שמחנו לחזור לאיזור, שלנו והדרך עברה עלינו בשירה. בסופאפיר הדיעו לנו שאנו עולים לעבדים, לתגבר את הפלוגה שם.

לא עבר זמן רב וכבר היינו למרגלות המשלט. המקום הופגז קשה. נאלצנו לעלות עליו בריצה ובזחילה. כדי למנוע אבידות, עלינו למשלש כיתות כיתות. אני נמנית עם כיתה 4. ראשונה עלתה כיתה 3, אחריהן כיתה 1 ו-2 ולבסוף — כיתתי.

שעה שרצתי בתעלות הקשר שמעתי את מפקד כיתה 2, יוסף בן-אריה, צועק: כיתה מס. 2 — הסתערות לעמדות! היתה זו פקודתו האחרונה. הוא רק טיים את דבריו וכדור פלח את חזהו. עוד הוא קורא, חובש, חובש — וגדם.

עודי מתאבל על חברי המ"כ והנה שריקת פגז, אחריה — נפץ התפוצצות איום ולאחרי צעקות: חובש! חובש! ידעתי שאף חובש לא נמצא במקום. דילגתי מעמדה לעמדה עד שכצאתי את החובש. הוא נראה עייף מאד ומלוכלך בדם. שלחתי אותו לפצוע ואני חשתי את מקומו ליד החייל השני שהיה בעמדה. מיד קיבלנו תפקיד — להעביר תחמושת למקלען. בדרכי פגשתי חייל פצוע שקיבל הוראה ממפקד המשלט, לתדע למ"מ, שאין לסגת — עד האיש האחרון ועד הכדור האחרון.

החלטתי להעביר את ההדעה במקומו. תוך סיכון רב עברתי בין העמדות וסרתי את ההדעה למפקדנו.

בינתיים הסתגן האויב הגיע קרוב מאוד אלינו. קיבלתי פקודת אש. הרמתי את המקלע שהיה מונח בעמדה, נתתי לפצוע להחזיק בשרשרת והמסרתי אש כזו. שנתנה למצרים להרגיש — שאנו חזקים. הבאות ידו גם הן בלי הרף והאויב נהדף. כך נמשך הדבר עד הערב. ירדה החשיכה אך ההפגזה לא פסקה. אדרבה, נדמה היה לי, שהתגברה. החשיכה, שעה שהיינו מופגזים, הטילה עלינו את מוראה. לא ראינו אחד את השני ואף באוזנינו לא יכולנו לבטוח, כיוון שהיו, מצלצלות' מההפגזות. פחדנו כל הזמן שהם יסתערו עלינו. אך ההיפך מזה אירע: הם נסוגו. התחלנו מתרגלים ללילה ולחשיכה והתחלנו נושמים קצת לרווחה, אם כי המצרים המשיכו להפגינו.

בינתיים הגיעו עוד שתי מחלקות מהפלוגה שלנו, שהחליפו את השאריות של פלוגה א'. אכן, פלוגה אמיצה*. היא ירדה, נושאת עמה את טובי אנשיה — הרוגים ופצועים. היא היתה מדוכאת אך גאה. כי באותו יום הגחילה לאיב את אחת מפלוגותי הרציניות ביותר. נזכרתי, בזמן שירדו מן המשלט, כמה שאמר אחד המפקדים שלנו: נוכל לחזור אלי ביום מן ההווה — אבל מנצחים!*

בנצחון המגינים בעבדים, היה חלק גדול גם לתותחנינו. דבר זה נסתבר גם מעדות רב"ם מצרי, מתוקפי המשלט, שהתמסר לידי חברי נגבה. הוא הגיע לשער המשק, עייף ורעב וטען, כי באש תותחניו נהרגו 60 חיילים מצרים וכליירכב רבים יצאו מכלל פעולה.

על פעולת התותחנים**, מספר ד"ר פון-וייזל:

משקיבלנו במקום חנייתנו — בבאר-טוביה, את ההוראה לצאת לעבדים, היריתי

* מן הראוי לזכור, כי פלוגה א' כבשה בליל 8/9 ביולי את בית-עפה, השלימה את סיוורו בבוקר ה'9 ביולי, ניהלה קרב-אש עם כוח משוריין וגדוד חי"ר מצרי — החל מצהרי יום ה'9 ביולי, נסוגה תחת לחץ וכשפטוסי האויב עטים עליה — לנגבה — בשעות אחה"צ של אותו יום, טעמה טעם הרעשה והפצצה בנגבה המוסדרת עד לערב ה'9 ביולי, עלתה למשלט עבדים והתחפרה בו במשך כל ליל ה'9/10 ביולי, ועמדה בפני התקפות אויב קשות ביותר במשך כל יום ה'10 ביולי. אמר שמעון אבידן לפלוגה: בקרב עבדים, כיפרתם על עון בית-עפה.

** ביום הקרב על עבדים, נשלחה לחטיבה, כתגבורת, מחלקה* (ארבעה תותחים) של תותחי 65 מ"מ ומרגמה כבידה נוספת. בכך הגיעה הארטילריה בחטיבה ל-11 תותחי 65 מ"מ ו-4 מרגמות כבידות.

פלוגה שלי לצאת לסואפיר. שם הצבנו את התותחים. הקצין רברבי יצא לתצפית קדמית במשלט ואילו אנוכי נשארתי ליד עמדת התותחים.

פתחנו באש. אך נראה, שזו לא עשתה כל רושם על שריון האויב. לפתע, חדלנו לקבל הוראות מפי קצין התצפית הקדמי שלנו. עליתי אפוא על עץ וקראתי ממנו את הפקודות לפלגתי. הטנקים המשיכו להתקדם, על אף הפגזותנו, והגיעו עד לטווח של 1500 מ' מעמדתנו. היה צורך להנמיך את קני התותחים. לא היתה לנו שהות להחליף עמדה ופגזי התותחים לחכו בדרכם את עלי גדר הצבר ששימשה להם מסתור. ואז אירע הנס: פגז אחד שהתפוצץ בין הטנקים המתקדמים, קרע את שרשרתו של אחד מהם. המצרים נעצרו והחלו נסוגים — בהשאירם סנק זה מאחוריהם.

הפלט המספר אודות הקרבת עיבדים.

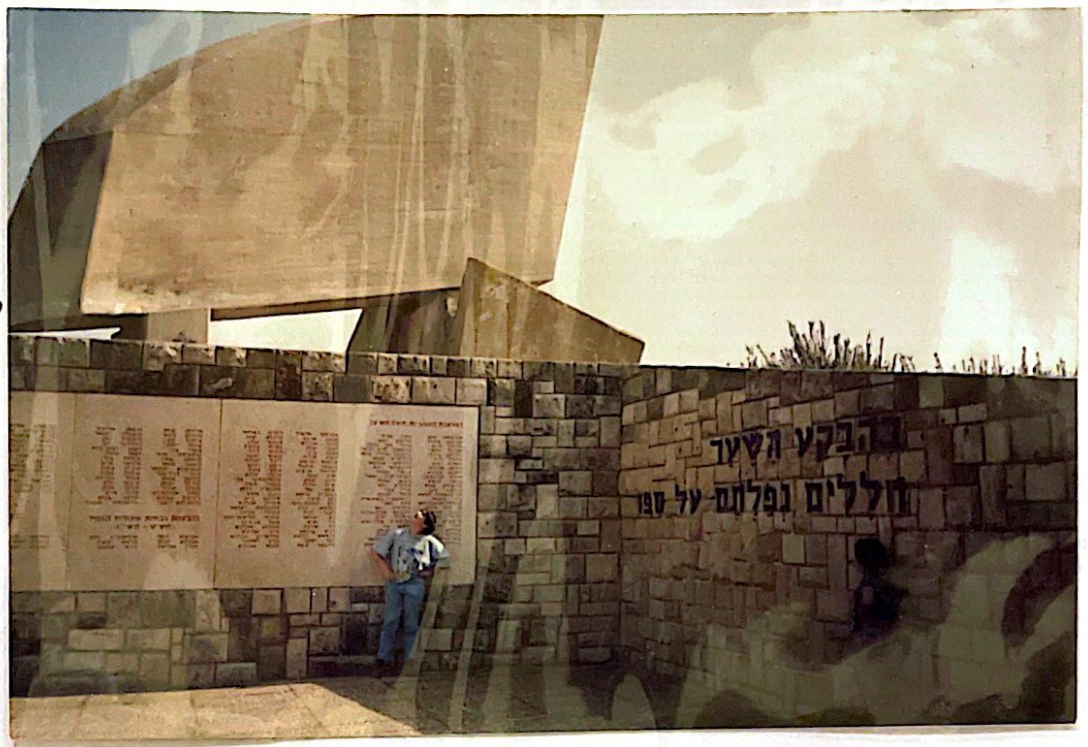
אני (אבשלום
גיסין) ליד קברו
של דודי ארקה
גיסין ז"ל שנמצא
בחלקה הצבאית
בבית הצלמין
בבאר-טוביה,
אוסף הסמוך
למקום הקרבות.

מצבת האבן לזכר הקרבות על
צוקים.

השוחה בה נהראו אריה איסין
וחברו לנשק אלאימאק לאורסקי
מהפאז המצרי.

האנדרטה
לזכר
חללי
חטיבת
אצות.

רשימת הנופלים האנדרטה.

טנק מצרי שנצטר בשערי הקיבוץ נאמה: 1948.

מגדל המים של נאמה, נפגע אשאר המצרים המלחמה.

ה'יום-46 שנה לאחר מכן...

ביום ארבעים-מקום נפילתו של אריה (ארק'ה) ג'ס"ן:

נסענו עד למצודת יואב הזא היא מטרת ציראק סואידן, שנסענו
כיום לאוילאון חטיבת גבעתי. באוילאון תחנות, מכתבים, מפות
ודגמים של קרבות, חיילים, פלואות ודגמים.
משם עברנו לחדר ההנצחה ובו רשימת נופלי חטיבת גבעתי, וכמו כן
מחשב המתאר את קורות חייהם של כל אחד מהם. מחוץ למבנה היה
מגדל תצפית שממנו הגנו החיילים על מצודת יואב.

משם נסענו לנאבה- הקיבוץ שצ"ל הגנו הדגמים ה-52,53,54, ובניהם
עם ארק'ה ג'ס"ן. משם נסענו לשרידי הכפר ציבדיס, שבו נערך הקרב
המכריע, להגנת נאבה, ובצב הקרב שהביא לעצירת הפלישה המצרית
כולה. בתאריכים 8-9-10 ביוני 1948 נערך הקרב בציבדיס, וחטיבת
גבעתי הצליחה לעצור שם את הצבא המצרי, ולא איפשרה לו להתקרב
לכיוון ת"א, וכך עם ניצחון סופית נאבה.

בקרב זה, שהיה עקוב מדם, נפל אריה ג'ס"ן, מפלג מצרי. מצאנו
את מקום ההפצצה המדויק, מקום המחסה שבו פלג הפלג שהרג את
אריה ג'ס"ן ואת חברו לנשק אלימלך זמורסקי ז"ל. הכפר ציבדיס
איננו כבר, אך ישנם שרידים של באר, ומבנה אחד. וכמו כן מקום
פליצת הפלג. ישנה שם גם אנדרטה לזכר קרבות החטיבה באזור זה וכן
שלט המודיע שתתל חורשה לזכר נופלי החטיבה, ושתנע צ"י בני
גדה-יואב.

כאשר הייתי שם, בציבדיס, הסתכלתי למרחוק והבחנתי ביושבים הרבים,
ואז הבנתי עד כמה חשוב היה הקרב, כי אם לא היינו מנצחים, כל
היושבים הללו היו נכבשים צ"י המצרים ואנשיהם היו נשבים או נהרגים.

זהו סיפור נפילתו של אריה ג'ס"ן שנקרא עם "ארק'ה הזבן" בשל
עצרו הבאונדיני.

סיכום: חוות דעתי האישית על העבודה

וכתיבתה

תוק כדי כתיבת העבודה, למדתי רבות אודות חייו של דודי ארק'ה
זיסין, זכרנו לערכה, שלא זכיתי להכירו אישית, אך אני חש איפו
הכרתיו זה עתה, במן המחקרים, הראיונות, והנסיגות שעשיתי תוק
כדי כתיבת העבודה.

העבודה תראה לי רבות בכך שעכשיו אני מכיר הרבה יותר טוב את מי
שהיה דודי...

כמו כן, למדתי על על חשיבות מותו של ארק'ה, שאילולא היה יוצא
לקרע, ביחד עם חבריו לנשק, אולי לא הייתה מדינת ישראל ברובה,
בידינו היו, מפני שהקרע על נאפה ועל ציבדים היו את נקודת המפנה,
והכריעו את המצרים בפלישתם לכיוון מרכז הארץ.

אני לא יכול לומר שנהניתי, מפני שזה נוסא כאוב ביותר. אך בהחלט
העשרתי את הידע שלי, על אודות דודי, ועל אודות מלחמת השחרור,
תוק כתיבת העבודה.

מי יתן ודודי, אריה זיסין זכרנו לערכה, ינוח על משכבו בשלום
למנוחת עולמים!

אבשלום זיסין
חטיבת הביניים "המציין"
ראשון לציון
בן 14
תשנ"ד 1994

עבודה זו נערכה מחדש בנובמבר 2001 ע"י לימור ארנובקיץ.